Контрольный экземпляр

Массе а мехкий пропетареш, вІашаГкхеталг

СВЕТ

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГІАЛГІАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР

Газет арадувл 1923 шера денз ● ШИНАРА, 19 МАРТ, 1985 ШУ. ● № 33 (7068). ● Мах 3 кеп.

ДАЬКЪАЛА ВУВЦАРАХ ОАЛА БАРКАЛ

Дег тІара баннал оал аз Советски Союза Коммунистически Комитета Генеральнь секретарала харжарах ге даькъала вийнача партийнн начхьалхенан органашта, общественни организацешта, кхъхьегамга коллективашта, болхлоргаш, колхозхошта, инженерашнен техникашнен, вилмаи культуран деятелашта, ворхІ-ІІ ГІулакхан тІарча наха, революце, тІема, хьаьгамга ветеранашта, берригача чоьнЬосташтга.

ТІоьгІа лоарХІаме да, дуккхача письмолка городен юртен кхъхьегамхошка НПСС ЦК мартовский Пленкума решенешца дуьзденна вай парте политика чакхйоьхьа кхы а хьинаргІа даьхьала-ца, дисциплинен порядоен чІоаГІье, организаьвность лакхъе. Даьхен бернет алсамлакхдар дахьа кхъхьегамга кхы а доакхгІа толамаш даха лаьрхІа шоай болх хьаьхІийнаьнен хьаьр.

ЧІоаГІа рауа за со се даькъала вувцаш лоацаш дахкийтача социалистически мехкий, коммунистически болхлойн партий, революцион-но-демократически боламий культалхошта, доаал дехьарча мехкий пачхьалхенаштен правительственнаштен берте латтаранта, политически общественний деятелашта, организацешта а граждешта а.

КПСС лежекхи Центральнн Комитето, цун Политбюрос, тохкамах чакхъ-ьлина кулгалдаре коллективашнен

ПАРТИЙНИ ВАХАР: БАЛХА СТИЛЬ

ТХА ТЕШАМЕ ҐІОНЧИЙ

Комсомолах дас санна йоанхо яр, кьона тІелье кхеяра ха а низ а нхо ца бар — из декхар уьттаду КПСС Центральни Комитето партийни организаци хьалхашка. Цу хьакьеьха оаха даьчох керттера дар да комсомоле болх беча кагирхошта юкъе-ра партийни ядро чІоагІаяр. Тахан тха завода ВЛКСМ комитета членех 70 процент бараш кьона коммунисташ ба. Комитета кулгалдеш ва цеха воккахІоьла инженер-технолог, кьона коммунист Сергей Бутенко.

Аьлча хьоачам ба, хІара хьаьсча 100 тоннан химически реагентех 35 тонн яраш кагирхошен комсомольашен еш хинарах. Технологически цеха йиъ сменех кІаьнненна кулгалдеш ва комсомольцаш, Уж ва В. Гладких, Ф. Фоноплинов, А. Карев, хІаьта Дідахача цеха пІиълагІча ваартале баьча балха итогех хьаьлча латт В. Гладких кулгалдеш йоьла «А» смена комсомольско-кагирхой коллективе.

Социалистически яхьа итогех хьалхабаьнарашта юкъе шеераш йоах комсомольцийн нагирхойн. Иштта 1984 шера «профессех дикагІвар» яхьа ча конкурса итогех комсомолец слесарь Жилябовский Федор. - Хьалхалаттаршта юкъе бар комсомольцаш Зюзелев Владимир, Карачевцева Надежда, кьона коммунисташ Шкубелев Владимир, Остапущенко Вера, кхьбараш.

Технически училище дийша ваьнначул тІехьагІа завода болх ба пера Храмов Петр. Заводской комсомолоо хьалдкеваьлча деннад деза правительственни совІат — Къаьхьегама Шеча Байраьхьа орден. СССР Лакхенчарх Совета депутат а хержа пачхьалхленна кулгалдаран, Гаване хиннача кагирхойн студентийн Дерригуднен Хьа фестивале советски кагирхой викал хилара бокхча тешаш белар завода коллективо комсомольца П. Храмова.

Завода аппаратчицах, комсомолкаш Павлова Валентина кьиьрера къьхьегам белгалбаьккхаб «За трудовое отличие» яха медаль яларца. Селханара ваьнна, кьона коммунист Титовская Лилия хержай КПСС Сужженски райкома, хьалха тІахьожама районни комитета членала. ВЛКСМ заводской комитета член, производства хьалхалаттар, кьона коммунист Шкубелев Владимир, завода партийни бюро. КПСС Сужженски райкома членала хержан.

Кагирхошта кхетам лучу балха тІа дика пайда ва хьаьлчаьнна болаьмах. Цу ГІулакха партийни бюро белгалбаьхьаб дикагІа бола производственникашна, завода ветераншна, коммунисташ А. Брыков, А. Копытов, И. Кравченко, Г. Жарков. Шоаш дика хьеанчий хилар хьаьлчаьхьа А. Кравченко, В. Шкубелева, П. Храмова, В. Павлова. Шоай хур цу дар кьонча болх белгалдаьккхаш шоай профессен ксаьлийчарах, завода сий лакха лоттадара, арахеца продукци дикагІа хилийтара уйлаш керта чу йоссийташ.

Кьина продукци дика хилийтара завода коллективо чакхдоахача ГІулакхашта шерра юкъеъоз оаха кагирхой а. ХІара участке, смене ваьнна ПІаьхьхай дикала поставш. Цар балха кулгалдеш я кьона коммунист, ВЛКСМ комитета член В. Остапущенко. Партийно вІашагІьеллача продукце дикала тІахьожам лоттабара йолча экономисена а чубоаГІа из.

Уж тІехьхьара массехх шера ерригача продукцех 80 процентал тІех яр дикала эшан ЧаІаттта лаккехьарча категорегІа йола продукци арахецар бахьан долаш ВЦСПС-и СССР Госстандартен диплом завода коллективана шозза хьожаяь хилара докхка дакъа кхоач комсомольашшен кагирхоштен.

Партийни муІараш даим шоаздара бух боаца хьаст хиннаб комсомол. Кагирхой политически, организаторски, нравственни гІулакха ґера хилара оазалаш хьадда дика балха тІа тохкаш болх организаци лерхІаш я парти комсомолах. Цо кагирдоаг-лийт парте муІаранна дар-нйбара эгара дикагІола комсомольцаш белгалбаьха. Цу хьакьеьха кьаьгта тешал деш да Бутенко Сергей долла мисал. Массехи шу да из заводе сайха вена. Цигарчо аппаратчик хилар из, цул тІехьаГІа смена кулгалдара тешам белар цунна. ИІеаьгІучча ха яьлаьчул тІехьаГІа, партийни бюро йьла рекомендацеГІа, керттера цеха воккахІвоьла инженер-технолога бехкехкаме дехкараш кхоачийе хьожаву хьинар дола спешалист, обществеьник. Комсомольцашна шоай вожаналла хорк из. КПСС муІаршка оттара рекомендаци ду. Парте чиелла-да Дідахара заводской комсомоло нийчбу хьалхалаттаца смена кулгалхо В. Гладких, слесарь Шестаков Игорь, насосни установкийн машинист Цездоев Беслан, дарахьна Газзиева Фер-довс, аппаратчица Ерошва Любовь, дуккха кхьбола кагирхой. Производствения а общественни а балха тІа шоаздара хьинар гойтад цар.

Тахан заводе парте муІаранна дайнйберх 75 процент бараш комсомольцаш ба. Чакхдоах коллективе балха тІеи вахарен лоаГІа-мегІа дола дешаш кьесгадуцьна еш йола партийно-комсомольски собранеш. Иштта Дідахача шера августе бетта хилар. «Комсомола партийни кулгалдар» Дідахо тоадарахи кагирхошта коммунистически кхетам лучу цун доарХІам айбарахи болча КПСС ЦК Соцам тІа-ра хьадоагІа партийно-дехкараш» яха дей повесткаГІа йола собрани. Цига ціенхашта критика а ца, ваьг хьаьгашташ белгалдаьккхар ВЛКСМ комитето ший болх эшшача боараме беш ца хилар. Масала, соахха рационализаторашта юкъе цхьаьца комсомолец вацар, нагнаттахьа мара деладаьдаш школа дешархошцара шефийн ваьнна. Цо ваьнна мотт дІаьуттаде болхлой кийчбара уйла йьлц. ХІана а нийсу кагирхошна хьаьхьегамен производственни дисциплина тешаьхо моттиг, Бригадаш советий заседанешка дийнад кьонча болхлой А. Алихонова, С. Кудинова дешаш. Комсомольцашца ший хиннаьхьа учете ца уттта, мотт-тиг нийсу. Иштта партийни бюро йьла дийнаьр тІахьожам ше мелбаь хилара керда комсомольско-кагирхой коллективиаш вІашагІйохкара ВЛКСМ комитета ше эсала новкъостад даьлген.

РСФСР, НПІАССР Лакхьхара Советашкен мотти-гера Советашкен хьалха депутаташ харжара кампанена шерра юкъезаар партийни бюрос комсомольцаш, кьона коммунисташ, кагирхой. Агитаторната юкъе бар комсомольцаш Б. Цездоев, Н. Вдовыдченко, Р. Цездоев, И. Шестаков, дуккха кхьбараш. Карабулакски поселкоьн Совете хержача депутаташта юкъе ба кагирхой: Л. Ерошова, В. Остапущенко, Т. Шкубелев.

Комсомолах йола партийни йоанхо чІоагІьеллара белгалонаш гучаюкъ заводе хІара дийнахьа, хІара сахьата производствете, юкъарца разаре ваьнна. Цо ваьнна ГІулакхашка, кагирхоша доахача кхьаьгаета толамашка.

А. СИНЧИНОВ,
Карабулакски химреагентан еча завода партбюро секретара заместитель.

Йоккха балха опыт йолаш доярка я Китиева Цаьш. Дідахача шера хІара ше йоккхаьчарна Іаттагара 3050 килограмм шура ьлаьккай ца.

Иштта беркате кхьаьст социалистически яхье хьалхалатташ хьайоаГІача Китиевах 1985 шера я. Юкъера ларХІаьа хІара Іаттагара дийнна хьа ййс килограмм совгІа шура йоаккх Цаьша. Дикка тІехкоачашьхьІ цо шин бетта план.

СУРТА тІА: Назрановски совхоз - техникума доярка Китиева Цаьш.

С. ПУГОЕВА сурт.

Болхлочун уйлаш

Кхоачамбоацараш дІадоахе...

Гіишлонхочоа чІоагІа хоза хет ше юкъе а волеш хьалдаьча цІенна е школана юха ґіолла тІехьоалача хана. Иштта дезьа мотт-тиг а йоаццаш гІаддолх тхо а керде хьаьгІьльча объектах бІаргг кхийтачча. ХІана аьлча, оаха арахийчача продукцех из хьалъяь йоланда».

Тахан Грозненски № 1 йолча ґіишлон -матерналаш еча комбинато арахец кІир, кирпишк, гипсови плиташ, блокаш, акустически а декоративни а плиткаш. Ма дарра аьлча, лакха социалистически декхараш тІаийца хьаьгаяш я комбината коллективе. Масала, кирпишк йотташ йолча 13 саг чу воагІаьча тха бригада лерхІ, шера планал совгІа 150 эзар ятта кирпишк арахеца. Уж декхараш тІаьцеча хена хІаранена ду зет хьомаш цІеьа мо кхоаза бригада ваьшагІкхийта дагаььлар, тІехььара цу декхарех бригада лоарХІаергиларах тхо тешадеш дола доаг аьлар комбината кьаьнаГІа волча болхлочо Патиев Гийрех.

Къьхьегама ветеранна аьнна доаг бакъдеш толаме дІадоладаьд оаха арґІанара шу. Хьелхарча шин бетте план 125 процент кхоачашьхьІ бригада. Уж хьокхамаш кхы а дикагІа хилийта ваьшагІьхьдаргдар бригада балха тІа цІьаьца кхоачамбоацараш ца нийлоре.

Царех керттердар да оборудовани геттара тиша хилар, из бахьан касткаста йохаш болх лерттІа дІа да болаш юкъагІа бусий-га. Балхах чам бенна кхььаьгаш волча хана цу тайпара моттиг нийсьелча ваха а вала а моттиг ца корайоагІаш сагота хьоа, ехача оборудованеш дІаоттаеш оатхалаш ца хилар бахьан долаш.

Дуухьл конвейерни механизмех лата оатхалаш йоагІаеІена бесса цехаш ІаІаш ца арца электропафеташ, краиаш цІьайолчи хана ехе латташ шиннхо дн доаккх. Механизмаш сайцеча кулг-карх хьебе йиш йолаш болх болх тхоаб хиэаца кхоачаш, Тіаккха цхьаьне кхьча организаце вахе электропафетах оттаеш оатхал кіца, кирпишк пишкх ну дІачуттаеш йиш йоаьшш даГІа.

Цу деношка сменин норма 34 эзар кирпишк арахеца езача ах а кхоачашьхьІ. ЧІоагІа са дуъ цу ґіулакхо.

Оборудованн кьаьна ер аьнна хІама дацар, эшача Дідоттаеш оатхалаш хилча. Из дош дукхахза кулгалхошта хьалхашка уттадаьд оаха, бакъдеш ер ма йийаьла йиш йолаш таханарча деннна ґіойле аьнненна. Цу шерех, хьалха шоай хана ремонт ца ярах хІана цхьа пиши соцаьлий, хьех болх бе пайдана ца аьнна.

Дукха рузьха дІадаха йолча йоккхаьча пишкх лерттІа доаг даь даларе талмастаьр кулгаш ца а хеттаеш ґіойле е доаккх кхиш, хІанз из болх бешш хургьяр.

Укхаза ала деза тха комбинате кулгалхой хІаман хьурмат дера а, бизза пайда эцаре а тІера бац аьнна. Из гуш да цар кьмаьлен; — тишена оборудованеш я кхы йолча хІаман ремонт сенна ю цІена оатхалаш дІауттаеш. Цу кьамаьлашка ладиґІеча хетаду керда хьакхьаьча оборудованн латташ санна. Бакъда, царгара хьагуш цхьаькха производственна эшаш дола хІама дац дуухьал дьасса кьамаьл мара.

Производственни хьалацара кьоастедер йиш я йоаццаш балха тІа цхьатарра Іатіьаш да бытовн хьал а. Производствах дог лаэш кхььаьчена наьхя йоаккх, е йоагІа, цхьацца новкъостацца. Масала, кІор хьбаь а Іан замалаьхь боагабе. ДукхагІа болх болхлой юрташкера хьуэаш ма бий ухха-эа, царна юкъе цІеГІа газ йоаццараш а духа ба. Иштта тернам тІаоэа безвш бер комбината довлаьхьарча столовена а тикана а. Столовн дийнеьха мара болх беш ец, дика хурдгар шин сменах мукьаГІа цо хІаьчя кийнйн второ хурйойлаш цун болх ІІІаьгІьхьбоаккхаре. Тика чу дуухьал корта бохебу малари сигареташ мара хІы эца кІаьчя хилаш. Производства коа йоаллача тика чу корта бохебу йиш доккхаш хилар нийса дец аьнна хет соне, хІана аьлча, малара тІаккхушш волчча болхлочоа мукъа минут нийсьелча комбината кІора ера це воаІаш мала таро хуЛ.

Къаьрах, чІьаьГІар санна кхьйола болхлоша эша продукташ лоаттайоре, бакъьаьь яр цу тика чу.

Лаахе аз белгалдаьха производствера кхоачамбоацараш массенне цІенхаштта терко а я, дІа це дьахача бригадашта юкъе социалистически яхь лелаелга вІалла дувцилга а дац.

Х. МУТАЕВ,
Грозненски № 1 йолча ґіишлон матерналаш еча комбината бригадир.

КХЕТАМА БОЛХ БАРА АКТИВ ЮКЪЕУВЗ

«Аргунводпром» яхача производственни объединене керттерна предприятІе партийни организацие вІашагІьеллА агитколлективаш латташ и наха сий деча коммунистехи партс боацача хьинарегІарча активистехх. Политинформаторашта юкъе эгтара чІоагІаГІа лоарХІаш болчарех ба Шамилов Магомед Шамилович, Цыганков Иван Петрович, Гречишников Павел Федосеевич, Ваксман Александр Александрович, кхьбараш. Партийни организацие чакхдоахача ґІулакхех дувцилга дика кхета а деш цар яхачох тешаш ба болхлой, Хьаьта устни агитацие активистий балха тІа тетІара лоарХІаме хІама а да из.

Политинформаторехи агитаторехи вІашагІьеллай тхо долча шин группа. Политинформаторий группа коагІоаГІаш ва 21 саг, хІаьта агитаторий — 15 саг. Политдепаца системе дешаш ва 468 саг. Марксизма-ленинизма овлаш Іомаду ши школа, 1 семинарски группа, комсомольски просвещение 2 школа, хьавда йолча экономика 1 школа, коммунистически кхьаьгІена 14 школа вІашагІьеллай объединене. Пропагандисташца йиэаа ІалашьхьІ ерригача школаш, мел эша литература дола дика библиотека и.

— Боагіаста идейно-теоретически боараме болх су массане а, — яхаш, цунГІунводпром» производственни объединене партийни организацие секретара БеликовИйсас. — Идеологически балха бІухой состав вІашагІйолдаш а из нердайоахкаш а къьаьстта боаьна аем бу оаха из дикагІа хилийтара.

Агитколлективна лоарХІам мел бокхка ба дика кхета а деш даим а цунна. Политинформаторий группа коагІоаГІаш ва 21 саг, хІаьта агитаторий — 15 саг. Политдепаца системе дешаш ва 468 саг. Марксизма-ленинизма школаш ІомадУ ши школа, 1 семинарски группа, комсомольски просвещение 2 школа, хьавда йолча экономика 1 школа, коммунистически кхьаьгІена 14 школа вІашагІьеллай объединене. Пропагандисташца йиэаа ІалашьхьІ ерригача школаш, мел эша литература дола дика библиотека и.

— Боагіаста идейно-теоретически боараме болх су массане а, — яхаш, цунГІунводпром» производственни объединене партийни организацие секретара БеликовИйсас. — Идеологически балха бІухой состав вІашагІйолдаш а из нердайоахкаш а къьаьстта боаьна аем бу оаха из дикагІа хилийтара.

Агитколлективна лоарХІам мел бокхка ба дика кхета а деш даим а цунна. Политинформаторий группа коагІоаГІаш ва 21 саг, хІаьта агитаторий — 15 саг. Политдепаца системе дешаш ва 468 саг. Марксизма-ленинизма школаш ІомадУ ши школа, 1 семинарски группа, комсомольски просвещение 2 школа, хьавда йолча экономика 1 школа, коммунистически кхьаьгІена 14 школа вІашагІьеллай объединене. Пропагандисташца йиэаа ІалашьхьІ ерригача школаш, мел эша литература дола дика библиотека и.

— Боагіаста идейно-теоретически боараме болх су массане а, — яхаш, цунГІунводпром» производственни объединене партийни организацие секретара БеликовИйсас. — Идеологически балха бІухой состав вІашагІйолдаш а из нердайоахкаш а къьаьстта боаьна аем бу оаха из дикагІа хилийтара.

Агитколлективна лоарХІам мел бокхка ба дика кхета а деш даим а цунна. Политинформаторий группа коагІоаГІаш ва 21 саг, хІаьта агитаторий — 15 саг. Политдепаца системе дешаш ва 468 саг. Марксизма-ленинизма

КОТЬБЬННАРАШТА—ЦІЕ БАЙРАКХ

Наурски чхьаґІар доакхача завода коллективо арахеца продукци йовзаш я республике меттел берригача мехна а. Цига кийчдеча марочни чхьаґІараша союзни а дунен хьалхашта юкерча а конкурсашка дошоо дечоп майдиллаш яьхай. Хьинар совдохаьни творческни кхьаьгІарга наха мел эша хьалаш хьедаьд предприятелцулухьа толамаш доакхаьчеьнаьхьаьл коллективе цхьайтаьлаґІча пятилетка шерашка, хІаьта кхьаьстта беркате хиналар цунна 1984 шу. Плана а социалистически декхараш а техникоачашдир- ерригача пятилетка кхоачашьхьІ йккхаьра дика лард селдар. Из бахьан долаш Берриросийски социалистически яхье котьльнарг а лаьрХІа Росийски Федераце Министрий Совета, ВЦСПС карара кара тела Ціе байракх хьоаьлар завода коллективана.

Селхан ду деша хетаьь предприяте кхььаьгамхой торжественни собрани хилар. Цига хиннача марте Нохч - - ґІаґІІай обкома бюро чаьна, облсовпрофа председателна Г. Г. Олейникова из деза совгІат ІаІаьеьлдар коллективе. Цо царна ловца боаккхаш ДІахо йодача хана кхы а дикагІа кхьаьгара тІахьийкхар по уж.

Цига кхьамаьлаш даьча завода викалана тешам белар Котелон Денна, парте XXVII съезда баьх ва боаГІаьрш ВаьхабахарА низ хьинарн шоаш кхоердгдоацаш хилараьх.

АТОМНИ ЭНЕРГЕТИКА: КХОАНЕННА ЙОЛА ПРОГРАММА

«Социалистически мехкашна юкъ 2000 шерага кхаччалца йолча хана экономи электростанцеш хьалъяра программа» (СЭВ сессе XXXIX заседанех

Тахан цхьаьне а тамаш ешш хІама даьа, дуухьала ДІаэарца вай, хІаэаьрча хьаьрча эгтара лаккерча соаремеча документаш тІа атомни энергетикашна чІоагІа теркамех тІаухийташ хилар. Эгтара сиХагІа деґІаоалоаде деза а цхьана ґІулакхаэн деза а даьхьа да, ашшад атомни энергетикех 1983 шера ерригачарна СЭВ чудоаГІача мехнй партейн правительствайн кулгалхой Московски экономически совещане лаьвлеле ІІІа. Цу совещане бахьна бартага хьежиа СЭВ ґІоллА партнераш долча мехкаш доладеннад ядерни электростанцеш цхьана хьалъяра перспективаша лаьрХІа йола программа оттае. ТІехььара а, Илманхошеш инженерашеш цхьана балхаш деза йоа приоритетни лостама кхьъ а йолаш цхьан ханна хьаьсш йолча ІІІа. Технически прогресса Комплексни программа йо ІІІа ІІІа а атомни энергетика.

Лоацца аьлча, теркам тІаухийташ хилар гуш да. ХІаьта на из бахьанаш доацаш а даш.

Хьаоацарга вай керттердар. Вилма экономка уьнаьлни объекташ хиннА атомни станцеш, промышленни электричество яхкара йола тешаме способ а. Хиана ІІІаэттай хьогте а. Дунен тІа ІІІана отташ латтача энергетически ситуаце хІоачалуш латтача доагора ресурсашта йола ше цаІ мара йоаца хьаьхьаґІа йола альтернативна хиннай царех.

КІораца болх беча электростанцеша хьабеча электроэнергета доачул 30—40 процент кІезнагІеН, хІаьта хьабара мехкаььнтеи ваьа эшача электроэнергета доачул 73 процент кІезнагІеН да таханне а Европе атомни электростанцеш беча электроэнергера дІаДоадар.

Атомни энергена йолча Дунен халкъашта юкъерча агентстеа (МАГАТЭ) даьнеех. 1985 шера дунен тІа хьебечи электроэнергех 15 процент лургба АЭС, хІаьта цар берригача из 255—275 миллион киловатт а лургба. Цо ІІІаьнера чакхдоахарш 725 миллион киловатта ахоачарбга из низ. Цо доацарга дунен тІа хьаьеча электроэнергех башха совгІа-эшаГІаГІа доацаш 20 процент. ХІаьта Франце 1990 шерре а тергба АЭС берригача хьабеча электроэнергех 70 процент. Францена, Финляндеца, Швеция, Швейцарена ІІІа йола боаккхача берригача электроэнергех дьІаГІа даьа совгІа бар атомни электростанцеша доаккхаьа ІІІе мехка юкъе и Болгарн.

Укх шера итт шу дуз Балканашкара эгтара хьалхара АЭС Болгаре болх ба йоланна. Цу хана чуХь ше эффективни хилар - бо.ьоцца хьаьхьеккад вай технологех а вай новкъостаЛца а хьалъьча атомни электростанце. Ший ниэал 440 эзар киловаттарга цхьа миллион 780 эзар киловаттаГІа кхоачаш лаьх а бабь, ритмично бу по болх. 1977 шера юккха хало лайра станце — барХІ балг йолаш хиннА мохк атар.

Хіаэ, СССР дІаэьІча, масанел ХІаьха йолаеЛнай Болгари советски специалистий ґІоЛца реакторан - «миллионникаш» а (шизел миллион киловатт) латташ йола шоллагІча новкаЛах йола типовн АЭС хьалъе. Царех цІьа хьалъоттарш «Колодуй» ойлача эгтара хьалъа хьалъьча АЭС кххе, хІаьта хьаьн йиъ — «Белене» яьча ведача майда тІа.

«Миллионникех», белгалдаьккхар цхьан интервью тІа электроэнергера дьакъе цхьана ґІулакхаш леладара йолча Массазарча комисе председателе, СССР энергетикан электрифицацен министра П. Непорожнеа, хургьл перспективана АЭС хьаьлъяра вІаіш лага а бамна оттаьлча программа кІийле. Болгрсен станцешначуа совгІа «миллионникаш» оттаерьІа ГДР «Стендаль», Чехословаке «Темелин», Румыне проект оттаеш латтача АЭС. ХІаьта ІІІитта вай мехна хьалъеш йолча массехи гиганта чу: «Къъабаукраинская», «Калининская», «Хмельницкая», «Ростовская», «Балаковская», «Ровенская», «Запорожская» хьарашна. Цу ІІа а типовой АЭС низ 6 миллион киловаттаГІа кхоачаберга вайІІІта.

Цу йоалаьчна списка тІаарчарна юкъера къаСтаергьрьІ вай Запорожьена юххе хьалъеш йола станци. Дукха ха йоацаш хьаьхьа цигара эгтара хьалхара реактор — «миллионник» болх бе болабелийтарах бола хоам. Из хьаьт мийтта ю хьожаш эуш ба социалистически мелийй спеціалисташ. ҐІулакх миллтад аьлча, цаГІ йолча сере керттера прототип хургьл Запорожски АЭС. Из хьалъо потоки методаГІа, цхьа энергоблок ХІаьлъеш йола, ІІІоллагІчахьа а йолхаш дилла болх беш йолча ґІиллош ечча ІІІаьлитвайн. Из бахьан долаш лаьхХІу эоитаеш дикал меттел, хьалхарча ноахала АЭС хьалъеш хиннАчоа ихе башха совгІа-эшаГІаГІа доацаш 25 процентага кхоачаш, монтажний къьаьхьгамА оварле а.

Къаастадаь аьлча Нововоронежски АЭС а тохкаш вай мехка техна йола реакторийн «миллионникий» ґІоЛца ведаГІ-ренерги хьаьбара йола советски технологи эгтара лаьхХІа дунен боарамо ДІадеХарашка хьежиа я. Болх беш болча реактора тІаболаьла ньаьстта ГІаьхьа тортаха бетонах латта метр соме тІоа кхоачам болаш ба, кхьметтел оборудовани толхача а, станце персонален цунна гонаХьа мел долча хІаманн йиПпа йола радиационни кхерамлеЛ БалашьІ.

Радиационни кхерамлеЛ плане иштта тешаме я атомни энергетика принципиально кердача лостамагІа йола теплоелектроцентраЛ а теплоснабжене станции. ИІоьхьали электричествон хьаьлъяра йола совгІа-эшаГІаГІа. ИІоьхьали электроэнергеН хьаьбара йола ґІоЛца ведаГІ-ренерги а, а ньаьна белгалЛьаьккхар из.

ШОАЙ НИЗАЩЦА

Малгобекски УБР № 22 йолча буровой бригада кьаьхьегачой (начальник В. Сурков) скважина бурув теха бальча шоай низаЩца демонтаж сш ба буровой оборудованеен фанара вышканен. Кастта бурув тохара оборудовании вышеен керда объект йолча кхоачарчА.

Буровойна демонтаж дика ю ерригача сменай болхлоша. В. Гуталова бригадирчА кьал шн да хьалха чанхьаькха лаьрХІад из.

Бурувдеттарашт а вышеюкоЖаЖаЖаЖ ш к а ра опыт хьа а эцаш цу тайпара балхаш сихагІа чакхдаха ґІерт. «Ленинский знамя».)

СУББОТНИКА НАКЪЬБОЛХАШ

Сужненски районерча «Чеченгэстрой» специализированни ґІишлон-монтажни управленеЛ коллективо къоаблдеш хьаллацар Москвера хьалхе лелаеча предприятеца 20 апреЛе коммунистически субботник чакхдаккха аьнна ДІадоладаь ґІуЛахх. Йолхьегама из ЦеЙ долча дийнаХьа арабаргба берригА болхлой а ґІуЛакхех на х а. Цу дийнаХьа чакхдаккха лерхІ Нестеровская ядача станцерча наха чуйилла йолаь газ йиллар. Газэолектроеварчина Н. Насакова, слесаря А. Анцупова, шофера М. Арсланбенова лаьрХІад шоай биъ беттА декхараш баьчча вачча дийнаХьа ихоачаЛца.

Субботник долча дийнаХьа даьккхача ачах 200 сом дІаХьожаЛдерга а, цхьаьттаЛагІчА пятилетка фонде.

(«Знамя труда»).

«Малгобекнефть» НГДУ кьонча специалистех дикагІа лоарХІачаьрех цаІ я АлбогачиЕва Ахьмада Радимхан. Грозненски мехкдаьтта институт 1983 шера чаьх а ньихх, йоллагІча мехнедаьтта гаи йоахача цехе йоккхагІйола инженер - технолог йолаш болх беш я из. Ший балха тІа ґІалат яьйна е хьовзам хилийта цхьа мотти нийсьлийташ Радимхана. Цун керттердар да ший декхараш шена кхоачашдара хьинар кхо ца деш цо болх бар.

Ше комсомолка хиларах тарра юкъарча балха тІа а хьиннаре дакъа лоац цо. НГДУ дикагІйола агитатор лоарХІаш я из. «За нефть» яхача пенгазета редколлегие члена денхараш а ціена-кхоачашду цо.

СУРТА тІА: йоккхаГІйола инженер-технолог Р. Албогачиева.

И. ПЛИЕВА сурт.

Соахкарчул дуккхагІа

Толаме дІадоладаьд кагарча пятилетка тІехьара шу Урус - Мартановски районе «Горен» совхоза кхоачаГІа отделеле штрий фермА коллективо. ДІабахача шин бетта планал совгІа 1,2 тонн шура дІаеиНай цо паччхьалхленна. Из я соахха цу юкъа дІеиНачул 800 килограмм дуккхагІа.

Доярнашта юкъе йІаржача ляхье хьалха цІи хеза доярка Темирбулатова Пия я. Шура йккхаРа планаш хадданза тІехкоачашъеш хьайоаГІа из. Кагара пятидетка соахка октябрь бетта кхоачашьйар. Шин бетта хІара кхоачаЬа Іаттагара 512 , килограмм шура йьхкхар цо. плана 268 йолаш. Цул итт килограмм мара кІезнагІа ли яьхе шоллагІча моттиге йолча доярка Бакаева Лидас ьлькха шура. Апрель бетта план кхоачашъе гарга я ук шаьхьа а.

Хьаьпада ньаьхьег цу ферма сютпяяша Табалашев ТІаусен Табалев Саисаден. Дийнаьхьеи бусн юкъера ньаьстта ґІулакхаш. Цу дийнаьхьа чакхдаькха лерхІ Нестеровская ядача станцерча наха чуйилла йолаь газ йиллар. Газэолектроеварчина Н. Насакова, слесаря А. Анцупова, шофера М. Арсланбенова лаьрХІад шоай биъ беттА декхараш баьчча вачча дийнаХьа ихоачаЛца.

Субботник долча дийнаХьа даьккхача ачах 200 сом дІаХьожаЛдерга а, цхьаьттаЛагІчА пятилетка фонде.

(«Знамя труда»).

«ЛАРЕКА МЕТТА НУХХАШ»

Оаха яздаьчун лерагІа

Иштта корта а болаш яр ухх шера 22-ча январе «Сердало» ТІа аралына ригичесски заметка. Цу тІа дуьлар г. Грозне Коснора улицаГІа доал ле саг а воацаш гонаХьа нуххех хьалйийка баьстаьр ґІаьнаьрашка. ҐІаьнаьрашка ґІаьнаьрашка. ҐІаьнаьрашка ґІаьнаьрашка. ҐІаьнаьрашка

КПСС XXVII СЪЕЗДА НАКЪАДОЛХАШ

ЛЮЦЕРНА—БОККХА ЛОАРХІАМ БОЛА КУЛЬТУРА

ХЬАЛХАЛАТТАРИЙ ОПЫТ—МАССАНЕНА

1982 шерралца духхьал доакъарийна лаьрхІа мара кхеяцар люцерна «Новогрозненский» совхозе а дукхача кхыча боахамашка а. Цудухьа 1980 шера 60 гектара тІа мара дІаийийнаяцар из совхозе. Шоллагіча шера шозза доккхагіча лаьтта дІаийийра. Люцернах кийчйора тІехдика йол, сенаж, моша доакъар.

Лаьтта леладерашта хьалхашка люцерна ги даккха аьнна декхар оттадаьчуг тІехьагІа 200 гектарага кхоачаш шердир кха, цул тІехьагІа 356 гектарага а кхоачадир 1983 шера ши біаь гектарах хіаране тІара юкъера лаьрхіача 125 килограмм гулдир ги. Цу шера 250 центнер тІехдика ги даькхар совхозо, хіаьта цунах 106 эзар сома ціена пайда а хилар.

Хьалхарча толамо дог урвоттадир. Цудухьа йоккха доход тевача цу даькъа уйла дукхагІа тІаяхийта лаьрхіар боахаме. Цу гІулакха лаьрхіа бригада віашегіьеллар опыт йола лаьтта леладер — механизатор Абдул Умаевич Бустаев керте а волаш. Бригада дикача опыта хетае лаьрхіад оаха газета е оагІув. Новогрозненцаша дІадоладаь гІулакх республикерча кхыча боахамаша а хьаллоацаргда, дикагічар опыт шоайцига мишта юкъехкуь редакцега хоам бергба аьнна хет тхона.

СУРТА ТІА: віаши дага боаяш ба совхоза люцерна ги нхедеш йолча бригада членаш. Хьалхарча мутІаяр аьрдехьара хьа виъалагівар Бустаев Абдула—бригадир.

— Бакъдар аьлча, из маьхера культура кхера башха-йоккха опыт йолаш дацар тхо цу хана, — йоах, люцерна ти даккхара бокъонца вола энтузиаст, пропагандист а хинна дІаэттача совхоза директора Анатолий Алексеевич Просвирова.—Къайлахьоргдац аз — хІанз а, люцерна ти нхедена хана, тхо ца кхеташ дола дуккха хІамаш нийслу тхона. Хьаэцаргда вай, масала, хий дилларах дола дош. Массанена а ховш да, из культура хий чІоагІа эшаш культура йолта. Цхьабакъда, тхашца эшаш цунна из. Тха лаьттанна грунтови хий кІоарга доацилга хургда из. Нагахьа санна оаха кІезиг - дукха а люцерна нхайна хий тІахийача, буц іоюжар. Тіаккха ти даккхара из чуэцилга віалла дувца дегаш а дацар. Цунах тхона дика хьехам хилар — хІанз оаха люцернана хий дуллнига віалла хьоаха а дац. Ткьметтел хийдехкача лаьтта а.

Ти даккха люцерна нхееш даьнхача шин шера тоъал опыт Іоаьлй лаьтта леладерашца, пайда эцанза диса нхоачамаш цар кхы а дукхха дале а. Цу дерригача хІамаех аргІ-аргІа дувцаргда вай, А. Бустаева бригадо 1984 шера баьча балха опыт хьоькхама а нйца.

Ти даккха люцерна нхеш даьнхача шин шера тоъал опыт Іоаьлй лаьтта леладерашца, пайда эцанза диса нхоачамаш цар кхы а дукхха дале а. Цу дерригача хІамаех аргІ-аргІа дувцаргда вай, А. Бустаева бригадо 1984 шера баьча балха опыт хьоькхама а нйца.

Кхеяра агротехника

Совхоза кхашка хІанз а оасар дукха хулаш хиларах нен тІахинача, дика тоаьдьчеи хьаьндьчеи эйла аьхча лаьтта дІаэнйра люцерна фу. 27 сантиметр кІоарга дора оахам, хІара гектара тІа 600 килограмм суперфосфат а 300 килограмм аммофос а тоссаш (лаьтта леладераш хІанз эйшаш шоай лаьтта тессача аммофосо дика пайда луш хилярах).

Люцерна ги нхедара 200 гектара тІа листта дІаийра фу (белгалдоаккхаргда вай, ухх шерарча хьувнъаьма шерача мутІарчегІа фу дІаийна этгара хьалхара 12 гектар хилар). Бакъда, ги даккхара тІехьагІа 20 гектар кхы а кьоастийр доахаина доакъарийна лаьрхіа хиннача люцернах.

ДІадахача шера люцерна ги нхедара керттера къовсам дІаболабйр 1983 шера сентябрь боша, буц чуййачуг тІехьагІа подкормка хьакапе хІара гектара тІа 300 килограмм суперфосфати 200 килограмм калийни тухи тоссаш. Подкормка нолбре чакхььлар (дагадохийт оаха: хий дилларах).

1984 шера март бетта іоххье, люцерна хьалтІаяла йолаялле, шозза еза дисиаш йола «БДТ-3» яха маккаш даьхар оаха. Из агрорпием «Т-150» яхача трактораша да дина чакхььккхар механизатораша Темирбаев Мовсарен Магомадов Бахаси.

Цхьайолча участвашка оасар кьдьстта дукха тІадувлаш хилар тершал а даь, из дохадар духьа «зиг-даг» яха юкъера маккаш даха лаьрхІар. Цига «Т-40» яхача трактораца цхьан сагІорахьа тохьаиР віаШарІийна маьхаш тракториста Исмаилов Мохьмада. Цунах хийтача тайпара дикадар хилар — хьаГІадоладенна оасар ньхта санна дохадаь дІадьаьккхар.

Апрель бетта (люцерна йордаш хеца йолальча хана — буц 10—12 сантиметр дакхъеннаяр) массе метте «ГХЦГ-12%» тохаш опылени йир. Хіара гектарага 15 килограмм химиначш кхийтар. Из болх «ОШУ-50» яхача опылитела повкъостАлца шин дийнахьа чакхбьнкхар тракториста Аларханов Имам-Мирзас (дІохийначаша из болх бечу хана а тІехьагІа а бокъонца кхоачашъеньяр нхерамалеп техника — распираторашца, кулгахІоах-корташ, комбинезонаш а тІайийна бора болх механизаторашца). Цу тайпара, йоаль дІаьхьар фитонемус яха чоалпилгаш — люцерна этгара лІирагІа вола моастагІа.

15 апреле кхай тІара двуЗольни оасар дохадеш обработка йолайир «2, 4 ДМ» яхача гербицидашца. Из болх дІаболабйр механизатораша Алерханов Имам-Мирзаси Алиев Саид-Мамеден. Кхаь дийнахьа ерриГача люцерниана обработка ЛЬ баьхар уж, совхоза говзанчаша хьалча штангови шин опрыскивателах пайда а нйца. Хіара гектара тІа техар 250 литр хіца негаль 1,5—2 килограмм гербицидаш.

5 мае денз люцерна вофатоксаца обработка е йолайир лулямдергашта духьаза. Хіара гектара тІа техар 250—300 литр хіца негаль 1—1,3 килограмм препарат. Хіаьта ахкана цхьацайолча участнашца еррита а ялхазза йир опрыскивани тІхиуса — семенда, люцернови совкана, бругофагуса (люцернови толстонюжана), клопана, кхыча зулямдергашта духьаза.

Лаьтта леладераша кІезига нъахьийтадац оасарца — повалиацен сурепкацен — нъовсам лоаттабеш. Уж мангалца хьокхаш а кулгашца овлаш а тІехьа хьадоахаш а болх бяр, Кхоаза.

Кьаьстта тІаерзаю оаха уйла — люцернана еш йола еррита химически обработкаш бийсанна мара яьщ естественни опылителаш — аьхІа нокхарийн кхыйола пайдане садоахна хІамаши—ца йоаяр духьа. Естественни опылителаш дукхагІа хилийтар духьа хІара 200—250 метр хьалхоаьдьчя 3—4 метр шера лаьттан оаса бутар. Ціена леладора уж. Цу гІулакха хІара 10—15 ди массаза доал цар тІара буц хьонхар (нхы тайна обработкаш цар тІа ньяц). Из болх 20 градус йіоахал эттачул тІехьагІа беш бар.

Хьувкъам чуэцар

Дика дегІайоагІар люцерна, лаьтта леладераша хьінар ца нхоДеш хьийтача нъьх доагІар нхоллхаенца дала нийча а йолаш. Цхьабакъда, хадаьте а, 21 апреле люцерна нхашка ша а тохаш чІоагІа догІа дийлхар. Наьха санна зе дир. 100 гектара. Тіаккха юхеййса люцерна хьекхар лаьтта леладераша дІахо из дикагІа дегІаяйтар духьа. Бакъда, зе кІезигагІа хиннача 20 гектара тІара ярца хьанха лаьрхІар. Июль бутт бовш «Нива» яхача шин комбайнана ИБН-6 яха жатташ тІехьа а тайса хьекха касарагІа Іойиллар люцерна, хІаьта 30 июле касараш хьал а йіца аьрдар. Цу 20 гектарах хіаране тІара юкъера лаьрхІана 400 килограмм тІехдика ги даьнхар (белгалдоаяхаргда вай — 10 гектар массаза а санна хьанхарн ардарн кьаьстта долаш чуййнар, хІаьта вояк юхеййса иГт — стационарни способагІа). Хіанзе а дІаергда вай — техника ца тоъар бахьан долаш стационарни способагІа чуэнанзар 24 гектара тІара ги мара.

60 гектар долча ша техача кхай тІара люцерна хьанкарн ардарн кьаьста а долаш чуэца йолайир 10 августа, хІаьта сентябре чуййар вояк біаь гектара тІара а доаяна доакъарийна лаьрхІа дІаийийна хиннача 20 гектара тІара а ги. ЖВН-6 яхача жатташца хьекха касарагІа Іойиллар люцерна механизатораша Солуев Солен Исмаилов Мохьмаден. Ги Іоухийтарглоацаш «Нива» яха ши комбайн нийчйир Темирбаев Мовсарен Исмаилов Іийсаси. Іуьг мел доаллача метте, оалаш ма дарра, гермен ехнар, комбайнашта кІал ги хьаллуьнца брезентови тІормеш эхкар, хІаьта комбайна бункер чуэца ги автомашинай кузовашка дІачудоассадеча хана ги Іо ца хийтар духьа брезентах ян турбаш ехнар.

Комбайнашца лъатела дерригА ги хьатта дІаьхьхьар Дженаралиев Гасана. Цо а ишта дІаьхьайлаяр кузовах чанх-са мел доагІа моттиг, хІаьта машин етта яьнначул тІехьагІа брезент тІа а техе дІаьхьовлар кузов.

Касарагіа улла люцерна хьалъоачеи оардачеи хана хІара участка рельеф керкалйора механизатораша. ДІадахача шерара опыт йолаш болча дар бовхьашкахьара хьалъоацар касараш. Тіаккха цо йиц хулийтар ехх овлаш долчахьара кІалъувттаеш хьалъоацан оардачул дукхагІа ги арда. Боссеина цхьан сагІорахьа — лаьхера ІоГу хара хьалъоацадар касараш, этгара лохагІа йола цхьоалагІа скорость а отталь.

Балхах хьаьстта дика нхеташ чуэцар ги комбайнера Темирбаев Мовсара. Цо хьал а йіца аьрдар 92 гектара тІара касараш, хІаьта хІара гектара тІара юкъера лаьрхІача 250 килограмм тІехдика ги а гулдир.

Хьаттара болх

Халахете а, тІа тхов бола хьєт яц совхоза. Цудухьа арвюкІъе асфальта тІа Іодоассадора ги (нагахьа санна йоачан чаш, моша доакъар. Пайда йіпар ша техачул тІехьагІа 80 гектара тІара хьенхача бььнах. Хіаьта ша техача участкашкара ги чуййца даьнначул тІехьагІа кхы а 50 гектара тІа моша буц хьалкхее а чуэца а віаШтІехьдьлар.

Хіаьта біаь гектар долча, ша тоханза дисача ткайх лаьца аьчча, этгара хьалха хьокхаш цул хІара гектара тІара юкъера лаьрхІача 12 центнер люцерна йоли 110 центнер моша буцн льккхар. Шоалагіа хьокхаш ги чуййар. Цул тІехьагІа кхоалагІа хьекхар люцерна доахаина моцача доакъарийна лаьрхІа. Цу тайпара, дегІабогІача хьаййой боахама доакъарий чІоагІа баз хьайир.

Ховш да — паччахьалкхенна дІаденнача гих иттаза дукхагІа комбикормаш юха хьалу боахама. Соахка «Новогрозненский» совхозо паччахьалкхенга дехкар 496 центнер ги (планал 196 центнер дукхагІа!), хІаьта цунах цунна 5 эзар центнер гаргта комбикормаш ера. Тіаккха цо боахамга йиш хулийт хьаййай продуктивность дІахо а айе, дулхи шурен дукхагІа даха.

Совхозо паччахьалкхенга дехкача люцерна фух ціена пайда 345 эзар сома баьлар цунна.

Ги даьнна а Іац

Люцерна кхайво 1984 шера ги даларалсовгІа, кхы тайна продукция а кІезига аланзар совхоза — тІехдика йоли чаш, моша доакъар. Пайда йіпар ша техачул тІехьагІа 80 гектара тІара хьенхача бььнах. Хіаьта ша техача участкашкара ги чуййца даьнначул тІехьагІа кхы а 50 гектара тІа моша буц хьалкхее а чуэца а віаШтІехьдьлар.

Хіаьта біаь гектар долча, ша тоханза дисача ткайх лаьца аьчча, этгара хьалха хьокхаш цул хІара гектара тІара юкъера лаьрхІача 12 центнер люцерна йоли 110 центнер моша буцн льккхар. Шоалагіа хьокхаш ги чуййар. Цул тІехьагІа кхоалагІа хьекхар люцерна доахаина моцача доакъарийна лаьрхІа. Цу тайпара, дегІабогІача хьаййой боахама доакъарий чІоагІа баз хьайир.

Ховш да — паччахьалкхенна дІаденнача гих иттаза дукхагІа комбикормаш юха хьалу боахама. Соахка «Новогрозненский» совхозо паччахьалкхенга дехкар 496 центнер ги (планал 196 центнер дукхагІа!), хІаьта цунах цунна 5 эзар центнер гаргта комбикормаш ера. Тіаккха цо боахамга йиш хулийт хьаййай продуктивность дІахо а айе, дулхи шурен дукхагІа даха.

Совхозо паччахьалкхенга дехкача люцерна фух ціена пайда 345 эзар сома баьлар цунна.

Лаьтта леладерий безам дикагІа тІабода

Ти даккха люцерна кхееш болча лаьтта леладерий творчески, хьинареча, атта боацача кьъахьегамах дика мах лу. Моральни а хоастабу берригаи а. Масала, хІара даьккхача сома лоарХІаш механизатораша премеи кхы тІа а телача маьхен хьисапе цхьанца соми 79 неннги йіцар.

Ухх шерралца хьалда кьоастийр нах бацар бригаде. Цудухьа, люцерна кхеера цхьадола балхаш деш хиннарарн массаза а цхьа нах бацар. Из бахьан долаш тахай боКъонца ха йиш йолаш даи бригаде даиы болх беш волча члена алаин меллад, берригача механизатораша дина алаеиа даьхадале а. Из хьахьонх, даиы люцерна ги нхедеш хиннача бригадира А. Бустаева алаие. Цо, премеи планал совгІа чубена хьувнъам бахьан долаш кхы тІа а телача маьхен хьисапе йіпад 2657 сом, тІаккха цуи бетта юкъера алаин 320 сом хиннад.

Хіаьта ти даккха люцерна кхееш хиннача механизатораштА дерригА а лаьрхІаЧа соахка діаденнад 51750 сом. Цул совгІа хІара механизатора натурах йіпадй цхьа тонн йол, иззал кІа (цу даьхъе 500 килограмм мах боацаш), цхьа тоннен ах тоннен люцерна ча. Віаьрчача бригадана премя а еннай, — 500 сом. Хьалха латтача механизатора Темирбаев Мовсара очередь йоацаш «Нингуль» яха автомашин ехнай.

Люцерна кхееш хинна берриГа лаьтта леладераш хадданза коллективе терхама юкъметте лаьттаб — уж каст - каста бийцаб пенгазето, «хьахьегама листовка», «листовка-молненца», царна харара кара тела цІе вымпелаш тийнай, цар сийна центральни усадьбе кхьахьегама сийлен байракх урагІъахийтай. Хьалхалаттарий портреташ тІахаи а тІехьа Сийлен улга тІа доахк. Дукхачарна сийлен грамоташ еннай. Хьаштъарашта дарба дайта мехка санаторешкен салоІача ціеношиен баха, туристиесни маьхьа баха льготии маьхех путевкаш тел. Лаьтта леладерий берашца пионерсни лагерашца салоІ канникулаш йолча хана, берий бешамашкен яслешкен леладу цар кагий берацц.

Пайда эцанза диса кхоачамаш

— Оаха кхею Киздярсни синогярдни сортах йола люцерна, — яхаш дувц совхоза директора А. Просвирова. — Цу сорта нюх кхоач хІара гектара тІара 230 килограмм дешка да Іеш (соахка оаха даьнхха), еррита 700 килограмм ги дала. Ала дезаш ва со—цхьайолча участкашца иззал хьувнъам хьалхагІа а бетнаб тхона. Цхьабакъда, люцерна дІайийнача деррита лаьттан хІара гектара тІара иззал хьувнъам чубахьаш хилча тха сарцагІдаха дезаргда хІанзалца пайда ца эцаш диса дукхха кхоачамаш.

Малагіаш да уж? Совхозо кхы а эца сзаргья МТЗ-82 е МТЗ-80 яха 4 трактор, ужнал «ОВТ-1А» яха опрыскивателаш, шншца водораздатчики огневой культиватори, «БДТ-2» яха ши маккха, шерра йовкъаш юкъе а юташ дІайийнача хІамай (цу тайпара тІехь-тІехьа духьагІа юв уж) мутІаршта юкъе обработка я ца ця культиватор, «БИГ-3А» яха ихо маккха».

Кхашца удобренеш дукхагІа тассаза ярГьлц, цудухьа ухх шерарча хьувнъама тасса кхы а эшаргьл 50—80 тони гукаш. Люцерна керттерча моастагІчунца — павслиница — аьттув болашагІа къовсам лоаттабара реглон яха препарат хиланза ярГьлц.

Ухх шерара хьувнъам чуэца болабаллехьа тІа тхов бола хьєт йилланза а ги цІендара мел оша техника а (магнитнен кхы цхьаьнха петкуи) йолаш йола складской помещенеш хьалъиза а ярГьлц.

Хіаьта этгара нертердар — Іанзе а віашагІйолланза ярГьлц массеза а хургйола хозрасчетни подрядни бригада. Духьал ги даккхаран доакъарийнен цхьа люцерна кхееш хила еза из. Цудухьа хІанз кхьаьста чІоагІа цу лепа уйла тІа еразнь ба «Новогрозненский» совхоза. «Чеченингушийно» яхача объединене кулгалхойн специалисташ.

Республика кхаш леладераш, сихагІа балха юкъейоалае «Новогрозненский» совхоза люцерна ги кхедерий опыт!

СУРТА ТІА: юрта боахама Іилмай кандидат Муталиев Султан (аьрдехьара хьа шоллагівар) люцерна ги могадешка.

З. БАТЧАЕВА сурташ.

Вай—интернационалисташ

ДИЦЛУРГ ДОАЦА ДИ

Кердача Редантеччa №5 йолча юкъярча шиоле ухх ТІехьарча пхе шера болх баш ешарна.

Заседани хьаеллаш клуба президенти Хамхоев Мазбег Дабоевич — хьаьший, ТІемен хьахьеламеи ветеранаш, районерча школай виналлаш, партеи комсомолеи организацийн култалкой, юрзаре наькъеи совхозеи виналлаш.

Клуба членашца Салсанова Заремас, Барахоева Хьаде гулбенаршца лийлар шоаш беча балхах, шоай ГІулахкех. Говзза оттаяь «Массаза малх хилла!» аьнна болча музыкально - литературни монтаж гойтар фусамдаьлла гулбенаршца.

Шо хьамаьл деи Верхнеи Курперча юкъярча школа директоре Геннадий Хадзимурзат Дулаховича аьлар: — «Тха школе «Искатель» аьнна цІи болча хьамий доттагІаеи клуб я. Тхо уьмаза хьалагІа хиннадаь. Иннинг Курперча тха доалахоша дийнадар тхона шуцарча шоай доттагІалаьх. Советски Союза Турпала Аупеи Руслан укхаза хуьрча аьнна хезаза бІюкъовабанзар тха школерча дешархошен хьехархошен уьмаза балхара. Шуна доттагІаьл а воьлаь а лотта чІоагІа ловш даьхнад тхо. Бокхха лоарХІам болаш ГІулаькан да пин клубо чаккдокхаш. Дог ІІара барнал оаха шоена, тхо лаьрХІа шо тхона кхайкавах, дуьхьа вежарий оаш тхона бовзийтарах».

Къулбаседа - Хирийчен г. Орджоникидзеран № 37 йолча юкъярча школа военрука. ТІема ветерана Симонян Людвиг Генриевичо а, Руслананга, Бахьаудиннага школаьлан районе и виналлашкара дех шоайца хьошалгІа бахкар.

Кердача Редантеччa хьошалгІа бальхана массаза а шоай вахарах: индошшта отчет еш Іаьдал да Русланен цун вежарийн. Руслана дийлар ций академерча дешарах, вахарах, дуьхьача хаттарашца дІаяа моп делар нагрхоштен хьашшаттен.

МагІалбика КПСС горкома секретара Албогачиева Дзарахмата Тамараг цІе хьамаьл деи аьлар: «ХьалхарІа Руслан уьх районе вечи, цьхьашца ГІулакхан, юкъе телхаш, дуьхьа я! ВаштІехьа па доалаш лийнай со. Бокхха патриотиченни интернационалистан доарХІам болаш ГІулакх да вайна Руслана цун вежарийн деш дар. Цар гойтача делаьхьи кьонахчаьлаьхи докхха бернат дьашнад-вай районера оригинальнаш гойтар. Из хІаьлаьелхьа а хьаьтта гуш да тхона».

Руслана, цун вежарашта царех таррa Дальхена хьалхаьнарга дехкар цІена кхоьаьчашдеш болча кагийча наьха барнал аьлар Албогачиевас.

Эрсий, ГІалгІай, Хирий, черсий иллеш оаьлаш, ашараш лекхаш, хьалхарашца деш сакъердамаш чакхдаьлар на диндуьрдоаца ди.

И. БАРАХОЕВ.

СУРТА ТІА: Къулбаседа-Хирий АССР Пригородни районерча № 37 йолча школ ца. дешархошца визаш ду Советски Союза Турпала Аупеи Руслана.

Б. ЧЕРБИЖЕВА сурт.

Сийлахь-йоккхача Котолон 40 шу дузаш

ДЕНАЛ ДОЛА ПУЛЕМЕТЧИК

Сийлахь-боккхача Даймехка-ТІем тІа деиаьлн майраш гойтача дуккхача пулеметчиш ешарна цІерца йовз вайна. Цу тайпанна сагах дувца безам ба са а.

1941 шера октябрь бетта вода Хамхоев Сулейма Дауд ший хьалсарга мохк моастагІчоь. Хьаьрбеи ваьнна ТІем ТІа. Алхха шин кІира мара дакхаизар цо «Максим» яха пулемет Іомаеш, цуо тІехьаьГІа из вехаш 373 стрелковий дивизионна чуйоаГІача 93-ча полке а волаш Харьковски фронте. ТІема шерашка тайп-тайнарча дивизей полкашна хуьл иш. Стрелок Калинински фронта 1237 полка отделене командир, Белорусски фронта 52-ча механизированни, кхьча стрелковни полканна пулеметни рота старшина хуьл цунах. Ковелагера вьаьнна Берлинера кхаччалца ваьхьа. Хамхоев Іоьмала дуьхьа хьаьгІна.

«ГІалгІа, со цеповаьл Іа, юхье йоккхийча топий пхорг лелхаьшше, уьх терхал мича ду Іа-м», — оаьаш хиннад Сулейма. Даудага полка комиссара подполковника Чернева, пулеметчиш ший поьвнцеи хувцаш, ІІарга цІаьхьаьн ца тохаш фашисташа етташ яйча.

...Баталаьна ІІаДулл саберзаьн яьнаЕе Висла яхача хин тІехьаьла, цу берга тІа моастагІа ЧоагІ ма валийта, аьле. Дауд цу хана эгарш ІІаьлл лодма ду хайра. Хин юкъе кхаьчача хана саатеса доладеннадар. Фашисташ ІІаьлата болабеннаб аьхарна, ераш зе а вийна. Дукха лодкаш хин бухе дахадІ.

Берда тІа даГІаькхача вІаьштІехьаьлнарашца чоагІа дуьхьАьлотта безаш хІлар моастагІчоь, полнера оорш ІІаьдалца. Деи бусн лаьттар уж са дехка, батальонера дуьхарІбарш байра. Полка командованегара ІІе дар лерхар цар. МАьта «катюшІ» шон хезачча уж дАьхьалха баьхар моастагІчоьа етташ. Цу довна юкъе маІрал гойтарах Хамхоевна ду хьаьлхьа тІема соиГІаг — «За отвагу» яха медаль.

ЦІеча Седькъа хьалхара орден Сулейма Даудга -ду 1944 шера. Орер баьхьн баьна тІема тІа. Біьаьстн яьа гаргагІерчаг хана цу хин тІехьаьлар. Берлин йистошка ваьнна бар. Хамхоев ІІаьаГІа паром йоккхийча топ пхорчаьна дочаду, из ин ч а воьжвеш. Цхьаьбаьлца, цун ираза гІаьна доаДаш нийсденнаьа хьаьчча паромо хьалъоь из. Дукха ца ловш из а доаДу. МоастагІчунна лоа а деи дамба эьалаца вІаьштІехьдоал бІухой. Кхаьлдеи-кхаьл бус тІаЕетачоь ТІехьаьГІа цхьаьолча моттигашкара моастагІа воха а вий, цІра діаГІоаг1ау.

...Малхбуьлен Буга тІех а яьле, Хамхоев ІІоаДоьдделеен ІІІиндарм хьаьлоаг. ЙІхьайтача атакс боагІа фашисташ. ТІехьаьГІа атака менна дуьтІаьдьаьнна а болаш из фашисташ, ІІІиндарм, ІІІиндарм Даьнкха-м матагнар хІаьта а.

Дукха хІама дагадохийтаьш я ТІема ветерана наььха тІа яда медалаш: «Варшава мукъаьхьарах», «Берлин яьхьарах», «Германегара Кодало яьхьарах», кхьарашца.

Цеча Седькъа шоллагІа орден Сулаейма Даудга ду Берлин йоккхийчо баьчча ТІем тІа.

— 16 апреле, сатассаьле Берлина ІІаьаГІа доладелар тхо, — дуьн ветерана. — Шин кІира дальча операцин чкъьхьаьлхьарг. МоастагІчо кхетадора тІом чакхбоаГІаш боагІилара, хІаьта а чоагІа дуьхьалг йора. Кодало яьхьалгІа чакхдаьнДиьча мара хаьнарсона, тІом чакхбаьннилра, ту хана Малхболен Германе вар со діа-ьха яьрьяа моастагІийй группаш йохееш.

Хамхоев Суженски районе вахаш а кхьаьгаш а ва. Дукха ха йоаГІаш гунра дера ухх тайнара наьхат: «Тха моарІдаг да хьога веза, Дауд Суженскийн! Хьога ер кьаьхат яьдераш ба город Тулерча № 49 йолча юкъярча школера цІе лар йоаХарашца «Комунар» яха областной газет дешаш тхона хайра Іа хьай фронтовой командир С. В. Кандаурен лехьІІІа. Станислав Васильевич дешаш хиннав тха школе, ухаьца я тІема сийлен музей. Цо дуьн тха школа выпускниКий ТІема наьхьаьл. Кандаурен вешнав 1947 шера. Тха школера 6 гІа — 8 класса пионерски дружина цун цІе лелаьо».

Кампитана Кандаурова йІшийтара а кьаьхат денах Хамхоевга. Вешнаьнна ТІема хаьнарча сутташа юкъе старшина воьча Хамхоева а сурт да, йоах цо.

Л. ЧАБАЕВ.

СУРТА ТІА: ТІема ветеран Хамхоев Даул.

Нохч-ГІалгІай АССР журналистий Союзе

КОТАЛОН СИЙНА

Нохч - ГІалгІай АССР журналистий Союзе правлене вІашагІийлот 1941—1945 шерашка Сийлахь - боккхача Даймахка тІем тІа советски хьалхьа йІхьаьлгІ Котаьлона хетаьь республикански фотовыставка.

Выставка декъар да документальни фотографе средствашца гитлеровски фашизм юхьара юкъе советски хьалхьа а цун гергаьшцарна низаша а лаьца декъа доккхх хилар дІагойтар.

Выставка хьаеллаьрга 1985 шера 15 апреле Кепайоазон цІаГІа. Выставке декъа лаца хьех профессиональни фотожурналисташ санна, ишта безама сурташ доахарашца.

Выставке ваьнна ІІІ-ча фронте а тІле а хьатІаьна кьонахчаьлаьн турпала гІулакхехи, советски наха мел сий деш дагабоахк тІема турпалаш, эскара а флота а тІемаьхоша парте а хьалхьа а ґрадицеш мишта хьаллоаттаьдУ, шоай тІема говзаьл цар эрга йоахаш мишта тоаю дувцаш дола сурташ, Выставке фотодокументаша дІагойтра еза вей парте а паччахьалхен а маьшера арахьара политика, советски хьалхьа машар баььаьн лоатІабу кьовсам.

Выставкана лаьрХІа дола балхаш ихьхьийта деза уьх адресах: 360904, город Грозне, Маяковски улица, 92, НГІАССР журналистий Союза правлени.

ДикагІа долча балхаша прямой тергІа, ишта ІІІ-ча берригача доаькъашоьта НГІАССР журналистий Союза Дипломаш лургда.

ТЕЛЕВИЛЕНИ

19 МАРТ

I ПРОГРАММА

8.00 — «Хьа».
8.35 — «Фильмспес Фик» яха ча серешара мультфильмаш.
9.00 — Н. Павловский. — «Лагезеш». Советски Эскара Центральни академически театра фильм-спектакиь».
10.45 — Діаложк Ю. Сидорова 60-ийнах.
11.05 — «Керддарадаш».
11.20 — «Керддарадаш».
14.50 — «Юртара анайех хІоьаьгІ». Документальни фильмаш: «Сельческий ловзарашца», «Ахархой уйлаш».
15.25 — Казахски ССР Паччахьалхьан хоровой капелла концерт.
16.10 — «Керддарадаш».
16.13 — Хьа ленинский библиотека, В. И. Ленин, «Вай доной керттера денхаьрашца».
16.50 — Советски Союза Турпалца Ф. М. Зинченкоца школьниашца ІІІаштІехетар, Киевера передача.
17.50 — Н. Брамс, Ля мажора фортепианонна, «ІІоондарга, дитана, виолончелена лаьрХІа квартет».
18.45 — «Тахан дуьнен тІа».
19.00 — «Уьх денной почтаг». Ведущий — политически обозреватель В. Бенетов.
19.40 — Сийлахь - йоккхача Котаьлон 40 шу дизарга, «Котаьлон стратегІ» яхача дукха ча ереш волча телевизионни документальни фильма премьера, 1-гІа фильм, «Накануне».
21.00 — «Хьа».
21.35 — Хоккейн йола СССР чемпионат. «Сокол» — ЦСКА.
23.00 — «Тахан дуьнен тІа».
23.20 — Баскетбол. Кубкаш йьхьаьгар кубок. Маіа нах. Финал. «Жильгрис» - «Барселона» (Испаний), 2-гІа тайм. Францера трансляци.

II ПРОГРАММА

8.00 — ІуйІаннара гимнастика.
8.15 — «Номер цаІ йола йоахкох». Телевизионни документальни фильм.
8.35, 9.35 — Природеедин, 2-гІа класс. «Моаршал, ІІІаьстІ».
8.45 — «Лай тоихам тІара саг». Іилма - довзийтара фильм.
9.05, 12.50 — Французийн мотт. Хьеха 2-гІа шу.
9.55 — «Этапа - ГІинбугІра маршрут». Іилма - довзийтара фильм.
10.05 — ПТУ дешархошта. Эстетиченни кхетам балар. Ґродина.
10.35, 11.40 — Географи, 6-гІа класс. Къулбаседа Азе, Индостани Индогаскин лохен.
11.05 — «Шахматни школа».
12.10 — Истори. 5-гІа класс. Спартана ґІоттам.
12.40 — «Саг — информаце тоатола юкъе». Іилма - довзийтара фильм.
13.20 — Истори оагІонашца. «Оаха тІом биг». А. Н. Герцен, ша общественно - политически кхетамаш цо хьаьхьелаьча «Поларная звезда» яхача журналаьхи «Колокол» яхача газетаьхи.
14.05 — «Драматургин театрин». «Владимир Маяковскийн театр». 1-гІа сери.
15.05 — «Керддарадаш».
15.20 — «Пистолаьзаш» йола симфони. Телевизионни спектакль.
17.45 — «Дуьнен хьалхьаьта юкъера обозренин» (нохчий меттаца).
18.00 — «Тхо шиолана кийчо ешаш да». Іилма-довзийтара фильм.
18.10 — «Нохч-ГІалгІайчен ди».
18.30 — «Атомст» (ґІалгІай меттаца).
19.00 — Киножурнал.
19.10 — «Поэзе гІа, Ю. Вепрьский».
19.30 — «Хий токача гентра — йоккха йоахко» (ґІалгІай меттаца).
20.00 — «Бийса дахььаьла хилла шун, Ворадан». «Лайбаьла».
20.15 — «Дуьнен хьалхьаьта юкъера панорама».
21.00 — «Хьа».
21.35 — «ЦІе ма дийца вахарах», Йитъ сери йола телевизионни художественни фильм, В. Панованн «Спутникийн яхача ваьстах», 1-гІа сери.
22.50 — «Керддарадаш».

20 МАРТ

I ПРОГРАММА

8.00 — «Хьа».
8.35. — «Йоталон стратегІ». Дукха серешца йола телевизионни документальни фильм, 1-гІа фильм, «Накануне».
9.50 — «Кюначар нохललн».
10.15 — «Путешественнийн клуб».
11.25 — «Керддарадаш».
14.30 — «Керддарадаш».
14.50 — «Пятилетка — хІаранна гІулакх». Телевизионни документальни фильмаш, «Нерда баха ховшар». «Малая жизнь дедара?».
15.35 — «Пионерийн хІора стадиони».
16.05 — «Керддарадаш».
16.10 — «Вай дІахойдоа».
16.30 — «Пионерн». Киножурнал.
16.40 — Тха корреспонденташа дуьнц.
17.10 — «Цхьана — безаме дозалл».
17.30 — «Лиьхьітч шу дьаьнен боккхаГІаеи».
18.15 — «Вай беш».
18.45 — «Тахан дуьнен тІа».
19.00 — Футбол. Европейсни чемпионий кубок. Финала 1/4. «Днепр» (Днепропетровск) — «Бордо» (Франци). Кривой Рогера трансляци.
20.45 — «Могаш хила безам баьен».
21.00 — «Хьа».
21.35 — Футбол. Кубкаш йьхьаьгар кубок. Финала 1/4. «Динамо» (Москва) — «Ларисса» (Греци). Тбилисера передача.
22.20 — «Тахан дуьнен тІа».
22.35 — Футбол. УЕФА кубок. Финала 1/4 «Динамо» (Минск) — «Железничар» (Югославий). Минсмера передача.

II ПРОГРАММА

8.00 — ІуйІаннара гимнастика.
8.15 — «Арен 20 микрон». Іилма-довзийтара фильм.
8.35, 9.35 — Астрономи. 10-гІа класс. Седьмий.
9.05, 12.25 — Немцийн мотт. Хьеха 1-гІа шу.
10.05 — ПТУ дешархошта. Физина. ТаГІей хьисалин ваьнна ТІемаьлла дарагаллашца.
10.35, 11.40 — Истори, 9-гІа класс. ГОЭЛРО Ленинскийн план.
11.05 — «Нилмен захарн».
12.10 — «Нах ьаьшо доацача меттаца». Іилма - довзийтара фильм.
12.55 — «Юртара сахьат».
13.55 — «Драматургин театрин». «Владимир Маяковскийн театр». 2-гІа сери.
15.10 — «Керддарадаш».
16.50 — «Советски Союза ґІолла. Кинопрограмма.
17.35 — ЧИАССР Ленинскийн комсомолца лауреатца йоазонхоьшца. Чахиннера агитаторийн ІІІаьстехар (ґІалгІай меттаца).
18.05 — «Нохч-ГІалгІайчен ди».
18.25 — «Предупреждение». Художественни фильм.
21.00 — «Хьа».
21.35 — «Юкъе мел дисача ваьхара». Йитъ серин йола телевизионни художественни фильмаш. 2-гІа сери.
22.45 — «Керддарадаш».

РАДИО

19 МАРТ

6.40 — Керда хоамаш (эрсий меттаца).
6.45 — Керда хоамаш (нохчий меттаца).
6.50 — Керда хоамаш (ґІалгІай меттаца).
9.55 — Хоамаш. Хаоттамах болча хоам (эрсий меттаца).
10.05 — Хоамаш. Хаоттамах болча хоам (нохчий меттаца).
16.01 — Сийлахь - йоккхача Котаьлон 40 шу дизарга. «Варшин ґІурчехьа халачен хана». Берда (ґІалгІай меттаца).
16.16 — «Потребление общественни фондашца — социальнаьа ІІІаьстехьа тоьлла» (эрсий меттаца).
16.31 — «Юрта болхамаш хьегаьжхошта». Концерт. (нохчий меттаца).
18.00 — Керда хоамаш (эрсий меттаца).
18.10 — Керда хоамаш (нохчий меттаца).
18.20 — Керда хоамаш (ґІалгІай меттаца).
18.30 — «Юртара захар» (эрсий меттаца).

УКВ

17.00 — Дунаевскийн оперетташ оагІонашца ґІоьлла.

«Родина» яхача кинотеатро чухьех

21 марта деза кинотеатре хьехкаш хургда «Мосфильмо» дальхха цІе-ІІІай бесаш дола.

«ТІЕХЬАЛЕ»

яха керда художественни фильм.

Спенарс авторашца — Анатолий Сафронов, Георгий Натансон.

Ролаш довзаерашца — Леонид Марков, Зинаида Дехтярева, Ирина Мирошниченко, Петр Глебов, Юрий Васильев, хьаьрашца.

Вахара, хІаьнзарча уьзарчеа дуьнен, цига сайа моттигашкара ІІІаьстаьнна уйла яйташ йолча йоккхийча социальнийн нравственийн обобщеней хьаьхьеха да фильм. Фильме дакъа лаьцад Елена Образцовас, Иосиф Кобзонна, Николай Гнатюка, Татьяна Лейбела, Владимир Никольскеа.

Тхоьй кинотеатре шо дахкар лов тхона.

17.43 — Дилаьева ялаш.
18.31 — Салоізаа сайре.

20 МАРТ

6.40 — Керда хоамаш (эрсий меттаца).
6.45 — Керда хоамаш (нохчий меттаца).
6.50 — Керда хоамаш (ґІалгІай меттаца).
8.15 — «Грозненский рабочий» газета обзор.
8.23 — «Ленинан ненъ» газетаьхи обзор.
8.30 — Передачий программа (эрсий меттаца).
8.33 — Передачий программа (нохчий меттаца).
8.36 — Йолча дешаш Мусаева Лейлас (нохчий меттаца).
11.15 — «Яхьа новкъостаг ду толамаш даха» (ґІалгІай меттаца).
11.30 — «Литературин Нохч-ґІалгІайчен» (ґІалгІай меттаца).
15.15 — «Барт тайнарга дезаЕе (эрсий меттаца).
15.35 — «Социалистически яхьа дневник» (эрсий меттаца).
16.00 — Передачий программа. Хаоттамах болча хоам (эрсий меттаца).
16.01 — Дунен хьалхьаьта юкъера обозрени (ґІалгІай меттаца).
16.15 — «Вахара хьисал советски» (эрсий меттаца).
16.35 — Юрта боахама радиешшамаш. Ґалгаьнчоь ґІалгаьнчоь ялаташ ихьеду боахамаш дегІаахара ешаьшаш (ґІалгІай меттаца).
16.45 — ДегІаеча социалистически социалистически демократи нІоаргІаьлаш. ЦоллагІа бесда (эрсий меттаца).
18.00 — Керда хоамаш (эрсий меттаца).
18.10 — Керда хоамаш (нохчий меттаца).
18.20 — Керда хоамаш (ґІалгІай меттаца).
18.30 — «Іаьстан аренашкара баьхьаш сихха чаьхдаьа дегаргда» (нохчий меттаца).

УКВ

17.00 — Т. Языков. «Шуберт Вангра». Музыкальни дуьнан.
17.42 — «Яьх белхьаьнгІ». Атеистически дуьнаьрга.
18.00 — «Кьоьл таланташ яхача цинлера концерт. (нохчий меттаца).
18.35 — Оркестрош пьесашца.

Хаоттамах

Тахан республике ґІоллеи Грознеи морхаш а йолаш, йоачан а йоаьаш, ІуйІийна цхьаьолча мотгигашца доих а ладаш, тайп-тайнарга оагІонашкахьара секунде 0—5 метр чоагІа мух а хьенхаш хилен фегара температура бийсина 0—5, дийнахьа 4—6 градус йІоьхьал йолаш хилен тарлу.

Кхеана морхаш а йолаш, йоачан а йоаьаш цхьаьолча мотгигашца доих а ладаш, тайп-тайнарча оагІонашкахьара секунде 3—7 метр чоагІа мух а хьенхаш хилен фегара температура бийсина 0—5, дийнахьа 5—10 градус йІоьхьал йолаш хилен тарлу.

Метеостанци.

ЛОАЗОЛ ДЕХЬАРА

ДУНЕ ЦХЬАН КІИРАГІА

КОММУНИЗМА БАЙРАХЬ ТЕШАМЕ БАРИЙ БЕ ЙОАЛ

Советски хьалхьо йоккха ГІалгІа йолаш ТІехьаьна наькъаьлхьаьгар Константин Устинович Черненко — Коммунистически партеен Советски паччахьалхенан ґІорвьаьна деттелъ, коммунистически цІепачА идеалаштА ТІехьа чоагІаьнна къоьсам тоаттабар.

1985 шера 11 марта хинна ча КПСС ЦентрАльни Комитета арґІана йоацача Пленумо дерригача дуьнена дІахьекхар тоттамах чаьхдаьлнна ленински наььхьаьгар лорзаГІа ца йоалаш чоагІа а лерраГІа а дІаХо яха довш партин хиндар. Коммунизма ІІаьаьш тешаме бирий бе йоал — ишта лейтмотив йолаш я доазол арахьара дунена оттиклиндаш.

Доазол арахьара дика уйла йолча наха, тайп-тайнарча политически общественни ґІозарашца ґаьза хІлаьрца белгалдоаХх КПСС ЦК арґІана йоацача Пленумо бакъъьлъ ма хиллара, советски политика преемственность лолаш хилар. Шерра коммитарена а ю моґа а ду КПСС ЦК Генеральни секретара новкъоста М. С. Горбачева траурни митинге дьаьа кьаьмаьлаьра дешаш: «Вай ІІІаьхьа а бакъъьлъ машарс цхьана дахара принципашца ТІа, цхьатаррарча боьхьонийн вІаьшн йойле йолча тайнарга ІІІаьаьр лелдеча ґІулакхийнарга ІІІа а дерригача мехарца дикача лоазлоэй ґІулакхаьн лелдеча воаш нийча хилар. Советски Союзо ІІІаьхьа а цхьаьнна а ехьрам тІатІийсбаьш. Цхьаьбакъда, цхьаьнне а ІІІаьхьа а ВІаштІехьдаргІад ший лоІам вайна кхиболаІа».

Парте XXVI съездо, ноябрьски (1982 ш.) а цул тІехьаГІа хиннача а ЦК Пленумаш нийчььча стратегичесни лине терригача хьаелл машара ґІулакха болаьхьовл вай, рацеташ дІахо йоаРкаелга социалеш а йоаьаьш а ІІІаьхьа а ца а еш».

Из ишта дале а, американски столице ґІулакхан ґІаьра правительства виналлаш хІаьта а кьаьмаьлаьш деш «Са герзаш Іоаьдара Іалаьмате йоккхий программаш дІахьо ихоачаьнгІен хуьрІ, яхаьн. ТІема ший поаьш доаХоахаш доаьдаьхьаьш ґІулакхийнарга